

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta

PL 29

00023 Valtioneuvosto

27.3.2013

Valtiovarainministeriö, kuntalain uudistamisen demokratiajaosto

ASIA: ***Kuntalain demokratiaulottuvuudet***

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuora, kiittää lausuntopyynnöstä ja haluaa kunnioittavimmin tarjota seuraavat näkökulmat kuntalain uudistamisen demokratiajaoston käyttöön.

Kuntalain demokraattisista ulottuvuuksista Nuoralle tärkeimpiä ovat ne, jotka liittyvät lasten ja nuorten kuulemiseen ja osallistumismahdollisuuksiin. Nuorisolain 8 §:n pykälän mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsitteelyyn, minkä lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. **Nuoran mielestä kuntalailla pitäisi varmistaa tämän nuorisolain pykälän toteutuminen velvoittamalla kunnat luomaan osallistumisen ja kuulemisen mahdollistavat rakenteet ja toimintatavat sekä kehittämään niitä.**

Aito osallisuus tarkoittaa osallistumismahdollisuuksia kaikissa päätöksentekoprosessin eri vaiheissa päätöksen valmistelusta sen vaikutusten arviointiin. Kaikissa näissä vaiheissa on ensiarvoisen tärkeää, että valmisteilla, päätettävänä tai arvioitavana olevista asioista viestitään avoimesti, oikea-aikaisesti ja vuorovaikutukseen kannustaen. Lapsille ja nuorille asioista tulee viestiä heidän ikä- ja kehitystasonsa huomioon ottaen ymmärrettävällä tavalla. **Nuora siis kannattaa kuntien viestintävelvollisuudesta säätämistä kuntalaissa sekä erityisryhmien huomioimista tämän yhteydessä.** Nuora kehottaa myös pohtimaan, olisiko kuntalaissa mahdollista velvoittaa kunnat hyödyntämään lasten ja nuorten parissa työskentelevän henkilökuntansa (esim. opettajat ja nuorisotyöntekijät) asiantuntemusta ja kosketuspintaa lapsiin ja nuoriin viestintää suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Koululaisina ja erilaisten vapaa-aikapalveluiden aktiivisina käyttäjinä nuoret ovat todellisia kunnallisten palveluiden suurkuluttajia. Siksi heillä on näistä palveluista paljon arvokasta kokemustietoa, jonka säännöllinen kerääminen tarjoaa kunnille mahdollisuuden kehittää palveluitaan ja nuorille mahdollisuuden vaikuttaa omaan arkeensa konkreettisesti liittyvin asioihin. Palautteen kerääminen on myös erityisen hyvä tapa kuulla sellaisia nuoria, joilla ei ole rohkeutta tai kiinnostusta osallistua pitkäjänteisempään vaikuttamistyöhön, esim. nuorisovaltuustossa tai oppilaskunnassa. **Nuora kehottaakin, että kuntalailla veloitetaan kunnat säännöllisesti keräämään asukas-/käyttäjäpalautetta tarjoamistaan palveluista.**

Palautteen keräämisen lisäksi kunnat tulisi Nuoran mielestä velvoittaa tarjoamaan kuntalaisille mahdollisuutta osallistua myös palautteen käsittelyyn ja sen pohjalta tehtävien päätösten valmisteluun. Palautteen käsittelyssä voi hyödyntää kuntien olemassa olevia osallisuutta tukevia rakenteita, kuten nuorisovaltuustoja ja oppilaskuntia. Nuorisotutkijoiden (esim. Gretschel 2009) mukaan näitä rakenteita hyödynnetään suhteellisen vähän nuorten kuulemisessa, mikä on suoranaista haaskausta ottaen huomioon rakenteiden luomiseen ja ylläpitämiseen käytetyt voimavarat.

Verkkotiedottamisen ja sähköisen asioinnin osalta Nuora haluaa muistuttaa, että nuorten näkökulma on tässä asiassa usein täysin päinvastainen kuin vanhemman väestönosan. Internetpohjaisten palveluiden lisääntyminen saattaa vieraannuttaa kaikkein vanhimpia kuntalaisia kunnallisista palveluista ja niihin vaikuttamisesta, mutta toisaalta niiden puuttuminen saattaa vieraannuttaa nuoria ja jopa estää palveluiden tai vaikuttamismahdollisuuksien käyttöä. **Nuoran mielestä kuntalailla pitäisikin ohjata kuntia verkkotiedottamisen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen.**

Nykypäivän kuntakonserneihin kuuluu lukuisia yhtiöitä, yhteisöitä ja säätiöitä, joiden toiminnasta kunnan on kuntalain 29 §:n mukaan tiedotettava silloin, kun ne hoitavat kunnallisia tehtäviä. Muut kuntalaisten osallistumista koskevat pykälät eivät näitä tytäryhteisöjä koske, mikä johtaa tietynlaiseen demokratiavajeeseen. **Nuora toivookin, että kuntalain uudistamisen yhteydessä kiinnitettäisiin huomiota kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien kohentamiseen myös suhteessa kuntien tytäryhteisöihin.**

Kunnioittavasti valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan puolesta,

Antti Lindtman

Puheenjohtaja

09 4323089

antti.lindtman@eduskunta.fi

Satu Tuomikorpi

Pääsihteeri

040 5159 367

satu.tuomikorpi@minedu.fi